

Kryds & bolle E1, FACIT

E1

To salgs objekt

Find led.

Skriv ikke på facitarkene

Sæt de rigtige symboler ind i følgende sætninger:

Verballed, ○, findes ved at spørge med "jeg".

Subjekt (både formelt ⌘ og reelt ×) findes v.h.a. "hvem" (hvad) + o.

Objekt △ findes ved at spørge med "hvad" + o + ×.

Sæt bolle, ○, under verballed, kryds, ×, under reelt subjekt, kryds med streg under, ⌘, under formelt subjekt, trekant under objekt, △, og streg under andre led.

Sådan:

Birger gravede nye kartofler bag gården.

×   ○   △

Objektet "nye kartofler" kaldes også direkte objekt eller

akkusativobjekt.

Når man spørger med 'hvad' + ○ + × finder man:

akkusativobjekt _____ (skriv ordet færdigt).

Man sætter △ under akkusativobjekt _____ (skriv ordet færdigt).
→ [OK hvis du har skrevet "trekant", naturligvis!]

Prøv så selv:

Præstens ged bag gærdet åd al græsset.

×   ○   △

Fra øverste hylde tog kunden den dyreste te.

○   ×   △

Den berømteste violin har Stradivarius bygget.

△   ○   ×   ∪

I år kan vi ikke få flere jordbær.

○   ×   ∪   △

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

Kryds & bolle E1, FACIT

Markér led.

Vi indfører nu et nyt objekt ved siden af akkusativobjektet.

Sådan: Drengene gav mor friske bøgerene til majfesten.
×   ○   (Δ)   Δ

HUSK at akkusativobjektet kaldes også direkte objekt.

OG det nye objekt vi i dag har indført, hedder indirekte objekt eller *dativobjekt*. (Bemærk at nogle grammatikere bruger firkant til at markere dativobjekt).

I eksemplet er “gav” hvilket led?   __verballed____

“Drengene” er hvilket led?   __subjekt____

“friske bøgerene” er: __akkusativobjekt____

OG “mor” er: *dativobjekt!*

Det findes sådan: “(Til) hvem gav drengene friske bøgerene?”

Svaret er, som anført, “mor”! “Mor” er derfor *dativobjekt*__ (Skriv ordet færdigt).

Spørg med

✿ “jeg”, og find   __verballed____, ○

✿ “hvem” + ○, og find   __subjekt____, ×

✿ “hvad” + ○ + ×, og find   __akkusativobjekt__, Δ

✿ “til hvem” + ○ + × + Δ, og find   __dativobjekt____, (Δ)

Find led:

Gav han hende huset?
○ × (Δ) Δ

Hun serverede ham en kop te.
× ○ (Δ) Δ

De viste hende vej.
× ○ (Δ) Δ

Florijs langede ham en.
× ○ (Δ) Δ

Qasim viste ham kortet.
× ○ (Δ) Δ

Læreren lovede eleverne is.
× ○ (×) Δ

Berit og Back lærer os dansk grammatik.
× ○ (Δ) Δ

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

Kryds & bolle E1, FACIT

Markér led.

Find verballer, subjekt, akkusativ- og dativobjekt.

Sådan: Mor gav Bisse mis et kys på panden.

X O (Δ) Δ

I eksemplet er "et kys" hvilket led? akkusativobjekt

"Bisse mis" er hvilket led? dativobjekt

Direkte objekt kaldes også akkusativobjekt

Indirekte objekt kaldes også dativobjekt

Find led:

① Jensen sendte os en e-mail.

X O (Δ) Δ

↑ OBS retstavningen har ændret sig siden '98

6) Hun købte sig en dolk i Sverige.

X O (Δ) Δ

② Ham havde de lovet bank!

(Δ) O X U Δ

7) Ole viste Flemming sin motorsav.

X O (Δ) Δ

③ Hun smurte os nogle madder.

X O (Δ) Δ

8) SOSU-hjælperen gav ham stokken.

X O (Δ) Δ

④ Han bragte hende avisen.

X O (Δ) Δ

9) Jensen rakte Hansen sovsen.

X O (Δ) Δ

⑤ Claus solgte Ruben sin kano.

X O (Δ) Δ

10) Gav du ham gaven til morgen?

O X (Δ) Δ

I sætning nr. 1 er "os" dativobjekt

I sætning nr. 2 er "bank" akkusativobjekt

I sætning nr. 3 er "nogle madder" akkusativobjekt

I sætning nr. 4 er "hende" dativobjekt

I sætning nr. 5 er "Ruben" dativobjekt

[OBS! Jo flere gange du skriver de latinske betegnelser ↑, desto bedre husker du dem!

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

Kryds & bolle E1, FACIT

Markér led.

Find verballed, subjekt, akkusativ- og dativobjekt.

Sådan: Gav banken aktionærerne et ordentligt udbytte i år?
○ × (Δ) Δ

I eksemplet er “banken” hvilket led? __subjekt__

“aktionærerne” er hvilket led? __dativobjekt__

og “et ordentligt udbytte” er hvilket led? __akkusativobjekt__

Genstandsled eller *direkte objekt* kaldes også __akkusativobjekt__

Hensynsled eller *indirekte objekt* kaldes også __dativobjekt__

Find led:

Giver du altid den sidst ærede taler ret?
○ × (Δ) Δ

Ville Willy købe sig en helt ny bil?
○ × ∪ (Δ) Δ

Lærerne havde forberedt de studerende en stor overraskelse.
× ○ ∪ (Δ) Δ

Popgruppen har tilbudt Røde Kors overskuddet for dens seneste hit.
× ∪ ∪ (Δ) Δ

Partierne lover børn og pensionister guld og grønne skove.
× ○ (Δ) Δ

Kan Søren og Klaus ikke fixe Mor en cykel inden weekenden?
○ × ∪ (Δ) Δ

Danskerne underordner sig ofte janteloven.
× ○ (Δ) Δ

Kan du og Jens ikke hente mig en pizza ved 5-tiden?
○ × ∪ (Δ) Δ

Der venter hende en ordentlig omgang.
× ○ (Δ) × 2

[Sorry, men jeg skulle lige se om du var vågen. Det er ikke alt der skinner der er – objekt!]

Kryds & bolle E1, FACIT

Markér led.

Find verballed, subjekt, akkusativ- og dativobjekt.

① Schweiziske familier tilbyder ofte aupairpigerne en højere løn.

x   o   (Δ)   Δ

② Tivoligardisten overrakte Victor Borge en buket blomster.

x   o   (Δ)   Δ

③ Katten spillede mig et puds.

x   o   (Δ)   Δ

④ Else betroede veninden sin dybeste hemmelighed.

x   o   (Δ)   Δ

⑤ Farmor har underkastet sig flere store operationer.

x   o   (Δ)   Δ

⑥ FIFA idømte spilleren to års karantæne.

x   o   (Δ)   Δ

⑦ Kronprinsen iførte sig gallauniform til nytårskuren.

x   o   (Δ)   Δ

I ① er “schweiziske familier” _subjekt___, “tilbyder” __verballed___,
“aupairpigerne” _dativobjekt___, og “en højere løn” _akkusativobjekt__.

I ② er “Victor Borge” ___dativobjekt_____.

I ③ er “mig” _____dativobjekt_____.

I ④ er “sin dybeste hemmelighed” __akkusativobjekt_____.

I ⑤. er “flere store operationer” _____akkusativobjekt_____.

I ⑥ er “to års karantæne” _____akkusativobjekt_____.

I ⑦ er “sig” _____dativobjekt_____

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

Kryds & bolle E1, FACIT

Markér led.

Vi har to slags objekter:

Δ står under ____ akkusativobjekt ____, og

(Δ) står under ____ dativobjekt ____.

(Og vi véd godt at nogle grammatikere bruger firkant i stedet for!)

Find verballed, subjekt, akkusativ- og dativobjekt.

Dronningen tildelte ambassadøren en højere orden.

x   o   (Δ)   Δ

Familien overlod amerikanerne deres hus i ferien.

x   o   (Δ)   Δ

DRtv viste sine trofaste fodboldfans den engelske fodboldkamp i går.

x   o   (Δ)   Δ

Byrådet har foræret ungdomsklubben nye stole og borde.

x   o   u   (Δ)   Δ

BiBemis har givet mit asketræ mange skrammer igennem årene.

x   o   u   (Δ)   Δ

Brombærrankerne har i år ydet os mange kilo fine brombær.

x   o   u   (Δ)   Δ [OG selvfølgelig burde man sige *kilogram!*]

Vindmølleindustrien bringer Danmark i front med alternativ energi.

x   o   Δ

Havfruemordet bibragte København mange ekstra turister.

x   o   (Δ)   Δ

Arnold giver ofte publikum nogle sindsoprivende scener i sine film.

x   o   (x)   Δ

ISO stækker Ballerup Handelsstandsforening med sin flytning.

x   o   Δ

Kommunen har flyttet biografen fra centret til Baltoppen for år tilbage.

x   o   u   Δ

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

Kryds & bolle E1, FACIT

Markér led.

Find verballed, subjekt, akkusativ- og dativobjekt.

Indsæt de manglende ord i disse sætninger:

Man sætter o under _____ verballed _____,

man sætter x under _____ subjekt _____,

man sætter (Δ) under _____ dativobjekt _____,

man sætter Δ under _____ akkusativobjekt _____,

Prøv nu selv at finde led:

Skoven sælger folk med sankekort det træ den ikke selv kan bruge.

x o (Δ) Δ

Banken havde i mange år givet personalet et pænt julegratiale.

x o u (Δ) Δ

De regner os blandt deres venner.

x o (Δ)

På genbrugsstationen kan vi hente os noget kompost og flis til haven.

o x u (Δ) Δ

Idrætsforeningen bygger en helt ny hal til byens ungdom.

x o Δ

Asker Jørn forærede Silkeborg en del af sine kunstværker til kunstmuseet.

x o (Δ) Δ

Tollundmanden fik sig en voldsom død.

x o (Δ) Δ

Det er nok sandt at skolens tag skal repareres i år.

x o * x * * [Obs netop ikke objekt!]

Den nybagte haveejer forærede konen nogle flotte bærbuske.

x o (Δ) Δ

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

Kryds & bolle E1, FACIT

Markér led.

Find verballed, subjekt, akkusativ- og dativobjekt.

Find led.

① Banken har tilbudt færingerne nogle få millioner kroner i erstatning.
x   o   u   (Δ)   Δ

② De gamle mænd fik sig et spil boule.
x   o (Δ)   Δ

③ Jens fik ikke øje på de 21 gæs på næsset.
x   o   Δ   de 21 gæs på næsset → Kan opfattes som 2 led: Hvor fik han øje ...?

④ Han fortalte i sit foredrag bl.a. om spiselige svampe.
x   o   Δ

⑤ Han har reddet sig en god indtægt.
x   o   u   (Δ)   Δ

⑥ Du har faktisk løjet mig op i mit åbne ansigt!
x   o   u   (Δ)

⑦ Har du købt det gamle komfur af Svenssons?
o   x   u   Δ

I ① er “færingerne” _____ dativobjekt _____

I ② er “de gamle mænd” _____ subjekt _____

I ③ er “fik” _____ verballed _____

I ④ er “bl.a. om spiselige svampe” _____ akkusativobjekt _____

I ⑤ er “en god indtægt” _____ akkusativobjekt _____

I ⑥ er “mig” _____ dativobjekt _____

I ⑦ er “det gamle komfur” _____ akkusativobjekt _____

Satte du rigtigt kryds i rettefeltet på din egen side?

Kryds & bolle E1, FACIT

Markér led.

Find led:

Jeg giver dig hermed den 10'er jeg har skyldt dig siden jul.

X O (Δ) Δ

Hun forærede mig den seng jeg har ønsket mig i 100 år.

X O (Δ) Δ

Her før I rejser, vil vi ønske jer alt held på turen.

O X ∪ (Δ) Δ

Det toldfri salg i lufthavnene har vokset sig kraftigt de senere år.

X O ∪ Δ

[↑ Obs at i lufthavnene hører uløseligt med til det toldfri salg

Vi havde sikret os en fin udsigt over havet fra vores altan.

X O ∪ (Δ) Δ

Vil hun ikke vente os til middagen?

O X ∪ Δ

Til jubilæet forærede fimaet ham et fint guldur.

O X (Δ) Δ

Malermesteren betroede lærlingen den vanskelige kunde.

X O (Δ) Δ

Stik ham lige en "hund" for hjælpen!

O (Δ) Δ

Moderen tilgav ikke lige med det samme pigen at hun havde løjet for hende.

X O (Δ) Δ

Os tilkendte klagenævnet ingen erstatning!

(Δ) O X Δ

Overlærer Svendsen fortalte meget ofte børnene nogle spændende historier.

X O (Δ) Δ

Et svar på min julehilsen håber jeg fætrene og kusinerne vil sende mig.

Δ → O X ← Δ

[Ok, denne sætningsknode var en af de virkelig lede, se forklaring på næste side.]

Vil du låne mig en cigaret i frikvarteret? Nej, for det er dumt at ryge.

O X ∪ (Δ) Δ X O X

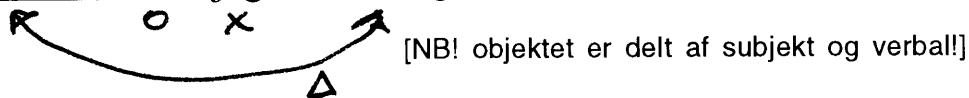
[At ryge er dumt ...]

SLUT på denne kursusdel! Næsten ...

Kryds & bolle E1, FACIT

Forklaring på næstsidste sætning:

Et svar på min julehilsen håber jeg fætrene og kusinerne vil sende mig.

Som sagt er dette en sætningsknode som, hvis vi løser den op, vil se sådan ud:

Jeg håber at fætrene og kusinerne vil sende mig et svar på min julehilsen.

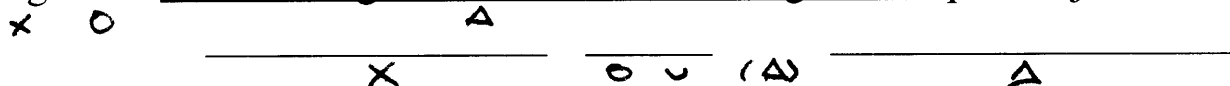

[Og så fordrer den indsættelse af et startkomma - hvis man ellers holder af den form for meningsforstyrrende tegnsætning!]

Hvis man altså i denne helsætning vil finde hhv. akkusativ- og dativobjekt, må man analysere underleddet til hovedsætningens objekt, i.e. det understregede i linjen herover.

Det kommer så til at se sådan ud (analysen af hovedsætningen => 1. linje under sætningen; analyse af ledsætningen => 2. linje under analysesætningen.)

Jeg håber at fætrene og kusinerne vil sende mig et svar på min julehilsen.

OG SÅ bør vi lige understrege at analyse af underled (her: underled til objektet i hovedsætningen) ikke hører under dette kursus' målsætning, så dette eksempel får række. ☹️

[Ja, vores lille tilføjelse bevirker så denne diskrepans i pagineringen! 🐁]